

poročilo nikakor ne more biti strokovno. Vtisk je ta, da smo Bednariku lahko hvaležni za knjigo.

Poljudnejši in napol beletrističen je drugi del: opis krajev. Avtor je sestavil poučen potopis. Obšel je kraje, da jih približa optično, v slikah in je povrhu še okrasil knjigo z resničnimi fotografičnimi slikicami tipičnih vasi, talnih pojavov in pokrajinskih delov. Giblje se po isti črti kot v študiji, pri posameznih krajih in vaseh pa našteva še zanimivosti vsakega kraja. To opisuje v nekoliko poetičnem ali patetičnem govoru, pa tudi sicer kaže precejšnjo ljubezen za svojo nalogo. Škoda, da ni ta potopis še dosegel zrele oblike. Zlasti moti nedoslednost opazk o rojstnih krajih, grobovih in delovnih okrajih naših ljudi, ki so tod živeli v preteklosti. V tem oziru bi se knjižica dala izpopolniti, za kar se marljivemu pisatelju, zemljepiscu in zgodovinarju še priporočamo.

Bednarikova knjiga opisuje tudi reško pokrajino, ki je naslov ne omenja. Za širši svet je informativno dobra. V tretjem delu vidimo seznam sedanjih uradnih imen za slovenske kraje. Ne bom o tem razpravljaj, kako je tudi ta seznam že davno potreben. Za našega domačega človeka, n. pr. zame, pa je doslej vobče veljalo, da o imenih naših gričev in gor nismo imeli dosti pojma. Kdor pa je vendarle sam že popotoval tod, tistemu še posebej sporočam, naj si to delo ogleda.

Broširana knjiga je iz čednega papirja, za dragega menda ni bilo dovolj v blagajni „Sigme“, a goste slike so vendarle dobre. Tisk je pa za Trst pravopisno vzoren.

I. Grabor.

Martin Andersen Nexö: Prokletstvo. Roman. Prevedel Mirko Javornik. 1932. Izdala Delavska založba, r. z. z o. z. v Ljubljani. 165 str.

To je ena tistih knjig, ki ne opisujejo nikakega izrednega življenja in zato tudi zaman iščeš v nji velikih, izrednih, čudovitih dogodkov, ampak tu je golo življenje, brez vsakršnega olepšavanja in brez zlagane sentimentalnosti. Tu je naslikano predvsem življenje, kakršno je: grobo, vsakdanje, resnično. Nasičeno je in polno trdega, krutega, prav za prav do kraja, do poslednje možnosti pritiranega življenja z vsemi njegovimi lastnostmi: zlobo in neprisiljeno odkritosrčnostjo, hinavščino, zvijačnostjo in z vso svojo naivno prismojenostjo.

Naslov pričujočega romana se v izvirniku glasi: „Družina Frank“. Roman nam podaja nekaj izrez iz življenja družine krojača Franka, ki se je ves izgubil v alkoholu. Slabič, brez vsakršne volje, ki bi za kapljo žganja vragu prodal svojo dušo. Nazadnje pogine žalostne smrti, da zabrede v vodo in utone. Poleg očeta, pijanca — žena, gospa Frankova, močna, robustna ženska, z močnimi živalskimi instinkti: pere in šiva ljudem, da se more družina preživljati. Njen nezakonski sin Thorwald in obenem sin pivovarja in posestnika Dama, malopridnež, ki se je že zgodaj izneveril vsem uzakonjenim družabnim načelom in vse kaže, da bo nekoč iz njega uspešen lopov in potepuh. Zgodba te družine tvori osnovno črto v romanu, to je hrbtenica in jedro, okrog katerega se vse suče. To je širok okvir in na sredi se pretaka življenje, ki lagodno teče dalje — življenje proletarcev, kakršno je v pristaniškem predmestju, sicer malomeščansko in filistrsko.

Nexö je spoznal življenje v vsej njegovi resničnosti: bil je raznašalec časnikov, pestunja, pomagal je očetu v kamnolomu, bil je pastir, hlapec na kmetih, nekaj let čevljar, potem zidarski podajatelj, domači učitelj, popotnik in

nazadnje je postal *pesnik proletarcev*. Pesnik trdega, krutega, brezobzirnega življenja. Pri nas je že bolj ali manj poznan po „Proletarskih novelah“, ki smo jih dobili v objavi Delavske založbe, in po odlomkih iz potopisa „Po solnčni Španiji“ v izdanju Cankarjeve družbe.

Nexöja označuje nekak simbolično realistični stil, kar daje njegovi prozi poseben, svojstven, svež značaj. To ni samo pripovedovanje zgodbe v navadnem smislu, ampak se čuti, kako za tem pripovedovanjem diha življenje in utripa nešteto žilic, drobnih in komaj otipljivih, ki vse služijo enemu organizmu.

Mnogo psiholoških zanimivosti je v prizoru, ko postane krojač Frank žrtev pijanske družbe. Nexö je do odurnosti ponižal svojega junaka in je z vsem zasmehom pokazal na omejeno meščansko gospodo (str. 130—137). Tako resničen in do najmanjše podrobnosti izdelan opis tega prizora je mogel podati le človek, ki je šel že skozi vse muke življenja — pred tako sirovo in življenjsko robotostjo se vsa večna lepota in še takšna estetika razblini v prazen nič. Prav tako je Nexö v tem romanu, kakor pri nas morda samo Cankar, čudovito in z nedosežno ironijo običal vso slovesnost narodne veselice, ki jo prirede na kraljev rojstni dan (str. 105—111). To je eden najsijajnejših prizorov v knjigi.

Karakteristika ljudi je močna in življenjsko resnična, ker poteka prav iz govora, iz vsega dejanja in nehanja. Z izredno umetniško močjo je upodobljen lik krčmarja, debeluha Madsa Sivertsena in Thorwaldovega pajdaša Larsa Paulsena ter liki meščanov: župana in njegove gospode; z nekaj črtami jim je plastično naslikal njihov duševni obraz in osmešil vso njihovo ozko miselnost. V tem romanu res čutiš, da pisatelj do dna pozna proletarčevo življenje in njegovo dušo.

V svojem življenjepisu pravi Nexö nekje: „Zadnja leta so prinesla nekaj izpremembe; mali človek opremi in odpošlje sinove v svet, da ga osvoje, ne da bi ga pustili na cedilu. Njegova duševna predstraža je že zasedla važne višine in se pripravlja, da uresniči njegov stoletni sen o prevrednotenju.

S temi sinovi proletariata in z njihovim delovanjem se stara pravila nič prav ne ujemajo. In dobri, stari estetični življenjski nazor se z njimi ne more tudi nič prav sprijazniti — prenevarni so mu.“

Delo je bilo vredno, da smo ga dobili v prevodu.

Javornikov prevod sicer ni brez jezikovnih posebnosti in svojevoljnih tvorb, ki označujejo prevajalca kot suverenega prirojevalca jezika, v celoti pa je prevod znak prevajalčevega znanja, s katerim dosti dobro obvlada živ jezik, zavoljo česar je prevod gladek, čeprav ne brezhiben.

Dve, tri besede za uvod dobro spremljajo knjigo in bodo za prvo silo, dokler ne dobimo o Nexöju poštene studije, čitatelju primerno služile v pojasnilo.

Naslov „Prokletstvo“ le slabo, malce patetično, pridigarsko — čisto brez zveze s težnjami dela — izraža Frankovo usodo. Zavoljo tega bi bilo edino pravilno, da bi bil prevajalec ohranil prvotno ime „Družina Frank“.

Stanko Janež.

B. Traven: *Blago Sierra Madre* (originalni naslov „Der Schatz der Sierra Madre“), izdanje Nolit, Beograd. Iz nemščine prevedel Jovan Popović.